

Inatsisartunut ilaasortaq Aleqa Hammond, Siumut
-/Maani

Nunatta aaqqissugaaneranik nakkutilliineq nunallu immikkoortuinik ineriartortitsinissamut iliuusissaq pillugit apeqqut nr. 162-imut akissut

28. sept.2010
Sagsnr.
Dok. Nr.

Inatsisartut suleriaasianni § 36 imm. 1 naapertorlugu Inatsisartunut ilaasortap Aleqa Hammondip apeqqutai Naalakkersuisut ullormi 23. august 2010 tigusemavaat.

Postboks 1015
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 5002
E-mail: govsec@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Aaqqissugaanermik nakkutilliineq aamma nunap immikkoortuinik ineriartortitsinissamut iliuusissaq pillugit apeqqutit saqqummiunneqartut soqutigintartut naleqquttutullu Naalakkersuisut isumaqarfigaat. Apeqqutit imaraat pissutsit arlallit oqartussaasoqarfinit arlalinnit susassaqarfigineqartut. Naalakkersuisut sinnerlugit ataatsimoortumik akissuteqassaanga.

Nunap immikkoortuinik ineriartortitsinissamut iliuusissat pillugit apeqqutit ukuupput:

- *Naalakkersuisut qinnuigaakka KANUKOKA, KANUNUPE Kommunillu qanoq annertutigisumik iliuusissatut pilersaarusiornermi akuutinneqartiginersut nassuiaatigeqqullugu.*
- *Soorluttaaq Naalakkersuisut piumaffigigikka iliuusissatut pilersaarusiap killiffianik nassuiaaqqullugit.*
- *Tamakkiisumik piffissalersuineq- pilersaarutillu nalunaarsorsimanerannik nunap immikkoortuinut ineriartortitsinissamut iliuusissaq uannut paasissutissatut nassiunneqarnissaa kissaatigaara.*

Akissut:

Nunap immikkoortuinik ineriartortitsinissamut iliuusissap suliarineqarnera aallartinneqareerpoq. Suliassaqarfiit arlallit suliniuteqarfiussapput tamannalu ukiut arlallit ingerlanerini pissaaq aammalu inuussutissarsiornermi suliffeqarnermilu ineriartornermi pisariaqartitat malillugit ingerlaavartumik naleqqussarneqartassalluni. Aallussiviusaaq inuussutissarsiutini pioreersuni naammassiortuinerup annertusarneqarnissaa inuussutissarsiutinilu annertusiartortuni suliaqarnikkut isertitaqarnerujartornissamut periarfissat

annertuut atorneqarnissaat. Iliuusissaq nunap immikkoortuini tamani taamalu aamma nunaqarfinni illoqarfinnilu ineriartortitsinissamut periarfissanut pingaaruteqassaaq.

Nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissami suleqatissat pingaarnersaat soorunami tassaapput kommunit. Taamaattumik iliuusissat pillugit aallarniutaasumik kommuninik oqaloqateqarnissaq Naalakkersuisut pingaarnertuttipaat.

Piffissami kingullermi Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoq kommuninut sisamanut tamanut angalaarsimavoq nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissaq pillugu Naalakkersuisut pilersaarutaat oqariartuutigalugit aammalu kommunit soqutigisallillu allat oqaloqatiginiarlugit. Nunap immikkoortuini pingaarnertutat ilaatinneqarnissaat aammalu nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissat pillugit nuna tamakkerlugu aamma kommunini sulinerup ataqatigiissaarneqarnissaat pingaaruteqarput.

Nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissat suliarineqarnerisa ingerlaqqinneranni KANUKOKA aamma KANUNUPE ilaatinneqassapput. Soqutigisallit allat pingaaruteqarnerit aamma ilaatinneqassapput. Iliuusissap suliarinerata sukumiinerusumik aaqqissuunneqarnera septemberip qaammataata ingerlanerani paasinarsissasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissap suliarineqarnerata killiffigaa nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissami pilersaarusiornermi qanoq iliornissami anguniakkat Naalakkersuisunit akuersissutigineqarsimanerat suliniuteqarfissallu pingaarnertut suussusersineqarnerat. Taakku makkuupput:

- Inuussutissarsiorneq aamma suliffeqarneq
- Aalisarneq aamma aalisakkanik suliffissuaqarneq
- Ineqarneq aamma attaveqarneq
- Ilinniartitaaneq.

Anguniakkat taakku anguniarlugit anguniagassat piviusut, suliniutissat suliasallu suussusersineqarnissaat Naalakkersuisunit erseqqissumik oqaasertalersorneqalerput. Anguniagassat, suliniutissat piviusut suliasallu inaarutaasumik oqaasertassaat soorunami kommunit anguniagaannut naapertuussarneqassapput. Kommunit ilanngutassaat maannakkut suliarineqaleruttorput.

Nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissat suliarineqarnerisa ingerlaqqinnissaa sapinngisamik pitsaasumik aallaaveqartinniarlugu nunamut

tamarmut tunngassutillit naleqquttut paasiniarneqarnerat aallartinneqareerpoq. Sulineq tamanna ajoraluartumik kinguarsarneqarsimavoq. Tassani angusat sap. akunnerani tullermi piulissasut naatsorsuutigineqarpoq.

Nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissat suliarineqarnerannut pingaaruteqartoq inuussutissarsiornermut tunngasuni tamani tapiissutaasartut misissoqqissaarnerat 2010-mi ukiakkut ingerlanneqassaaq. Nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissanut anguniakkanut tunngatillugu naleqquttuusorinanngitsumik tapiissutaasarsinnaasut suussusersineqarnissaannut misissueqqissaarneq ilapittuutaassaaq aammalu tapiissutit sorliit anguniakkanut iluaqutaassanersut. Misissueqqissaarneq suliassaqarfimmut aningaasaliussat siunissami tulleriarneqarnissaanni sakkussat ilagissavaat. Tapiissutit misissuiffigeqqissaarnerat ilaatigut suliffeqarnermut ilinniartitaanermullu tunngasut tapiiffigineqartarnerannik annertunerusumik misissueqqissaarfigineqarnerannik 2011-p aallartinnerani malitseqartinneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Inuussutissarsiutinik siuarsaanerup aaqqissugaanerata misissuiffigeqqissaarnera maannakkut ingerlanneqarpoq, tamanna ukiaq manna naammassineqassasoq maannakkuugallartoq naatsorsuutigineqarpoq. Misissueqqissaarneq suliassaqarfiup allatut aaqqissuussivigineqarneranik kinguneqarumaartoq naatsorsuutigineqarpoq, tamannalu ingerlatseqatigiiffiit eqqorneqartut 2011-mut naatsorsuutaannut pitsaanerpaamik sunniuteqassaaq. Inuussutissarsiutinik siuarsaanerup aaqqissugaanerata naleqqussarneqarnerani anguniagaavoq:

- ingerlatallit akornanni suliat naleqqunnerusumik agguataarneqarnissaat
- inuussutissarsiutinik siuarsaarnermut allaffissornikkut akissajaatit appartinneqarnissaat
- inuussutissarsiornermut tunngasuni aaqqissugaanerup siunissami periarfissanut unammilligassanullu naleqqussarneqarnissaat
- nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissani anguniakkanut ikorfartuutaanissaa

Taamaattumik nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissat suliarineqarnerat tamatumalu aaqqissugaanikkut aningaasallu tungaasigut piviusunnngortinneqarnissaannut periarfissat pilersinniarlugit suliaq annertoq ingerlanneqarpoq. Tamatuma soqutigisallit pingaarnerit piffissami aggersumi ilanngutitinneqarnerisa nangissutaatut kingunerissavaa nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut piffissalersuinerup pilersaarutillu nalunaarsornerata tamakkiisup Inatsisartut ataatsimiititaliaannut susassaqartunut

nassiunneqartussap suliarineqarnera. Naatsorsuutigineqarpoq tamanna pisinnaasoq ukiut nikinnerisa missaanni.

Aaqqissugaanermik nakkutiginninneq pillugu apequtigineqarput makku:

- *Siumup paasissutissinneqarnissani kissaatigaa, qarasaasiami paasissutissanut atortut sorphiaat Naalakkersuisunit maannamut atorneqarnersut aaqqissugaanermik nakkutiginninneq naammassiniarlugu.*
- *Naalakkersuisut iluaqtissatut - teknikkikkullu suli periarfissaasutut isiginerlugu sulisoqarneq pillugu qarasaasiami paasissutissap Suliaq'p atorneqarsinnaanera?*
- *Naalakkersuisunit nalilerneqarpa aaqqissuulluakkamik nunap immikkoortuinut ineriartortitsinermi iliuusissamik suliaqartoqarsinnaasoq, iliuusissaq taanna qarasaasiami paasissutissanik pigineqareersunit kiisalu ingerlatsinermik nakkutilliinerup tunniussaamik paasissutissanik tunngaveqanngikkaanni?*
- *Siumup paaserusuppaa Naalakkersuisut isumaqataanersut aaqqissugaanermik nakkutiginninneq aallaaveqartariaqartoq periusissatut tunngavigineqartussatut Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitap innersuussutaaneersut naapertorlugit.*
- *Taamatuttaaq Naalakkersuisut piumaffigissavakka nassuiaatigeqqullugu aaqqissugaanermik nakkutiginninneq Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitap innersuussutaa naapertorlugu ingerlanniarneqarnersoq.*
- *Illuatungaaniilli Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitap innersuussutaa naapertorlugu naammassiniarneqanngippat, Siumumit piumasarissavarput Naalakkersuisut tunngavilersorluarlutik nassuiaanissaat, soorluttaaq Naalakkersuisut piumaffigigivut nassuiaatigeqqullugu suut aalajangiinermi tunngavilersuutigalugit allatut iliortoqalersaarnersaq.*

Akissut:

Nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissami nunatta aaqqissugaaneranik ingerlaavartumik nakkutilliinerup ilaatinneqartariaqarnera Naalakkersuisut isumaqatigaat, taamaalillutik aalajangiisartut siulersuinermi naleqquttunik paasissutissinneqartarniassammata. Tamanna suliaasaqarfinni arlalinni ullumikkut pereerpoq suliaasaqarfinnili allani annerusumik suliniuteqarnissaq pisariaqartinneqarluni. Tamanna suliniuteqarfissani ataasiakkaani suliaasat sukumiinerusumik suussusersineqarnissaannut atatillugu malitseqartinneqassaaq.

Aaqqissugaanermi nakkutilliinermi maannamut angusaqarfiunerpaavoq ilinniartitaanermut suliaasaqarfik. Tamatumani ilinniartitaanerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnerata naliliivigineqarneranut atatillugu nakkutilleeriaaseq pilersinneqareerpoq. Periuseq suliaavoq kisitsisitigit paasissutissani tikkuutit 17-it tunngavigalugit, tamatumani allaaserineqarmata inuusuttut ilinniassallugit kajumigisaat aamma qaffasinnerusumik ingerlaqqiffiusumillu ilinniakkat.

Ilinniartitaanermut suliaasaqarfimmi kisitsisitigit paasissutissat ullumikkut assigiinngitsuniit pissarsiarineqartarput (pappiaranngorlugit nalunaarutit, regneark il.il.), paasissutissalli tamarmik regnearkimi ataatsimoorussami katersugaapput. Piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu paasissutissat ataatsimuulersinniarneqarput qarasaasiamullu immiunneqassallutik paasissutissat sukumiisumik paasiniarneqarnissaat oqinnerulersinniarlugu. Ilinniartitaanermi kisitsisitigit paasissutissat qarasaasiakkut pilersinneqarnissaannut periarfissat pillugit Ilinniartitaanermut Naalackersuisoqarfiup oqaloqatigisimavai INU-IT aamma UNI-C. Piginnaasaqarnerulernissaq pillugu siuarsaanermi pikkorissarnernut tunngasuni aamma Piareersarfiit pillugit paasissutissat eqqarsaatigalugit isumaliutersuutini taakkunani Inuusutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik ilaatinneqarsimavoq. Qarasaasiami paasissutissat pilersinniarlugit sulineq ingerlavoq naatsorsuutigineqarporlu suliniutinik tigussaasunik 2011-mi kinguneqarumaartoq.

Ilinniartitaanermut tunngasuni tikkuutit qinnuteqartartut amerlassusaasa ineriartornera, ilinniakkat ingerlanneqartut amerlassusaat, soraarummeertartut amerlassusaat, ilinniagaqartut taamaatiinnartartut amerlassusaat kiisalu iliinniagaqartut ineqarfiinik sanaartornerup ineriartornera uuttortarpaat. Tikkuutit ilinniartitaanermut tunngassutillit tapertaraat assersuutigalugu pisortat missingersuusiat (matumanittaaq ilinniartitaanermut missingersuusiat), aningaasarsiornerup ineriartornera, suliffinnik pilersitsineq aamma peqqissuseq. Tikkuutit annertunersaat Naatsorsueqqissaartarfimmit naatsorsugaapput. Tamanna EU-mut nalunaarusiortarnermut atatillugu pingaaruteqarsorineqarpoq, tassa paasissutissat Naatsorsueqqissaartarfimmeersut paasisimasaqarpalaartut kisitsisitigullu paasissutissatut naleqartutut isumaqarifigineqarmata.

Periuseq ilinniartitaanerup ingerlatsivigineqarnissaata pilersaarusiorderani atorineqarpoq. Ilinniartitaanermut tunngasuni anguniagassat Ilinniartitaanermut Naalackersuisoqarfiup Aqutsisoqarfiullu ukiumoortumik aalajangersartarpaat ukiorlu naareeraangat anguniakkat angusallu Naatsorsueqqissaartarfillu naleqqatigiissinneqartarput. Anguniakkat angusallu akornanni nikingassutit EU-mut tunngatillugu ukiumoortumik nalunaarusiani sapinngisamik nassuiarneqassapput anguniakkallu anguneqanngitsoorneqarnerat EU-p immikkoortunut missingersuusiani tapiissutaasa ikilineqarnerannik

kinguneqarsinnaavoq. Ukiup tullissaani anguniakkat aalajangersarnerisa saniatigut ilinniartitaanermi tikkuutinut atatillugu piffissamut ungasippallaanngitsumut anguniakkat aalajangersarneqartarput. Tamanna 2013-imuugallarpoq.

Kiisalu oqaatigineqassaaq aningaasanut inatsisissap suliarineqarneranut atatillugu ilinniagaqarfiit tamarmik ingerlatanut, matumanittaaq atuaqatigiit sap. akunneri atuarfiisa amerlassusaat, ukiumut marloriarlutik nalunaarutigisaraat.

Periuseq, taamalu aaqqissugaanermik nakkutilliineq ilaatigut Naatsorsueqqissaartarfik suleqatigalugu ingerlaavartumik ineriartortitaasoq. Maannakkorpiaq sulissutigineqarpoq ilinniarsimassusermut tamarmiusumut tikkuut kiisalu Piareersarfiit sunniutaannut uuttuut taamalu suliffeqarnerup suliniuteqarfigineqarnerata ilaa pingaarutilik. Naatsorsuutigineqarpoq tikkuutit taakku 2010-ip ukiaata ingerlanerani inaarlugit suliarineqarumaartut.

Aaqqissugaanermik nakkutilliineq pillugu Namminersorneq pillugu Isumalioqatigiissitap isumaliutissiisutaani isumaliutersuutit anguniakkallu pingaarnertigut Naalakkersuisut isumaqatigaat. Aaqqissugaanermik nakkutilliinerup ilusilersugaanera soorunami uninngaannartuunngilaq. Taanna assersuutigalugu inuussutissarsiornermut, suliffeqarnermut ilinniartitaanermullu suliassaqaqfinni iliuusissat pilersaarutillu piviusut malitsigisaannik pisariaqartitanut takussutissaasariaqarpoq.

Tassunga atatillugu Naalakkersuisut misissulerpaat sulisoqarnek pillugu qarasaasiami paaasissutissap Suliaq qanoq iliorluni pitsaanerpaamik ingerlateqqinneqarnissaa immaqalu naleqqussarneqarnissaa pisinnaanersoq, taamaalilluni taanna nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissap suliarinerani atorneqarsinnaaniassammat. Kiisalu oqaatigineqassaaq aningaasanik aqutseriaaseq nutaaq pillugu aamma nalunaarsuiffiit ataatsimoorussat kommunit suleqatigalugit misissuiffiqqaarneqarnerat 2010-mi 2011-milu ingerlanneqassasoq naatsorsuutigineqartoq. Tassunga atatillugu siunertaavoq aaqqissugaanermik nakkutilliinermit siulersuiner nullu paasissutissat pillugit paasissutissat naleqquttut siunissami pissarsiariniarneqartarnissaa ajornanninnerulerlunilu tatiginarnerulerumaartoq.

Suliffeqarnermut suliniutaasunik nakkutilliineq

Naalakkersuisut pisussaaffigaat Suliffeqarnermi innersuussisarnek il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 10, 18. december 2003-imeersoq naapertorlugu ukiumi qaangiuttumi suliffeqarnermi suliniutaasut aamma piffissami aggersumi anguniagaasut taamatutaaq malitseqartitsinissat aallartinneqassanersut pillugit ukiumoortumik nalunaarusiortarnissaaq.

- *Naalakkersuisunit paasissutissiissutigineqarnissaa kissaatigaara, nalunaarusiat qulaani peqqussut naapertorlugu qassit 2003-miit suliarineqarsimanersut.*
- *Naalakkersuisut isumaqarpat ukiumoortumik nalunaarusiortoqanngitsoortoqarsimasinnaanera Suliffeqarnermi innersuussisarneq il.il. pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 10, 18. december 2003-imeersoq naapertorlugu aalajangiussanut tulluuttoq?*

Akissut:

Suliffeqarnerup suliniuteqarfiginera Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisup akisussaaffigaa. Paasissutissiissutigineqartut malillugit suliffeqarnerup suliniuteqarfiginera pillugu nalunaarusiaq kingulleq august 2009-mi suliarineqarsimavoq taaguutigalugu ”Suliffeqarnermut politikki pillugu nassuiaat 2009” .

Nalunaarusiami tassani atuarneqarsinnaapput ukiuni kingullerni suliniutit kiisalu suliassa qarfiup iluani ajornartorsiutit imminnut atasut aaqqinneqarnissaannut siunnersuutit. Kisitsisitigut paasissutissat aningaasanut inatsimmi aamma takuneqarsinnaapput suliat kisitsisitaasa takutimassuk suliffeqarnerup iluani suliassa qarfiit assigiinngitsut qanoq ineriartorsimanersut.

2009 sioqqullugu ajoraluartumik ukiumoortumik nalunaarusiortoqartarsimangilaq, tamannali maannakkut aallartinneqarpoq. Naalakkersuisut isumaqarput peqqussutip malinneqanngissimasinnaaneranik naliliinissaq Inatsisartut siusinnerusukkulli suliassarisimagaluaat.

2010-mut nalunaarusiaq ukiup naalernerani takkuttusaaq siuliminiit kisitsisitigut paasissutissanik imaqarnerussaaq, tamakku ullumikkut suliassa qarfinni assigiinngitsuni sulisunit ingerlaavartumik katersorneqarput. Tamatumuuna qularnaarniarneqarpoq suliassa qarfiup nakkutigineqarlunilu siunissami eqqortumik misissorneqartalernissaa, minnerunngitsumik ukiuni aggersuni suliffeqarnermi annertuumik allannguutissat tunngavigalugit.

Taamaalillunga neriutigaara apeqqutit saqqummiunneqartut Naalakkersuisut sinnerlugit naammattumik akisimallugit isumaginiarparalu nunap immikkoortuini ineriartortitsinissamut iliuusissap ingerlanera, matumanittaaq suliassa qarfinni pineqartuni misissueqqissaarnerit pilersaarusiorterillu ingerlasut pillugit, ingerlaavartumik Inatsisartunut ilisimatitsissuteqartoqartalernissaa.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Kuupik Kleist